

Eviran ohje

Merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonta **LAMPAAT JA VUOHET**

Läänineläinlääkärin toimenpiteet

Sisällysluettelo

1. Yleistä	3
2. Valvontavelvoite ja valvottavien tilojen valinta	3
3. Valvontapöytäkirjat.....	4
3.1. Pöytäkirjan tallentaminen	4
3.2. Pöytäkirjojen arkistointi	4
4. Läänineläinlääkärin toimenpiteet	5
4.1. Tulos	5
4.2. Läänineläinlääkärin johtopäätökset ID- valvonnasta.....	5
4.3. Läänineläinlääkärin jatkotoimenpiteet	5
4.3.1. Jälkitarkastus	6
5. Täydentävien ehtojen johtopäätökset.....	7
5.1. Valvontatiedot	7
5.2. Säädösten noudattaminen –arvio.....	7
5.3. Täydentävien ehtojen laiminlyönti	11
5.3.1. Kuuleminen	11
5.3.2. Täydentävien ehtojen seuraamusten tallentaminen sovellukseen	12
5.3.3. Varhaisvaroitusjärjestelmän mukainen vähäinen laiminlyönti	12
5.3.4. Toistuvuus	13
5.4. Johtopäätöspöytäkirjan kopion toimittaminen AVI:sta ELY-keskuksen koordinaattorille	16
6. Valvonnan estäminen.....	16

1. Yleistä

Viranomaisen toiminnan tulee perustua laissa olevaan toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee tarkoin noudattaa lakia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Viime kädessä lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee tuomioistuin. Tässä ohjeessa esitetyt tulkinnat ovat Eviran näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira antaa näissä ohjeissa menettelyohjeet lampaiden ja vuohien merkitsemisen ja rekisteröinnin yksilövalvontaan liittyen. Valvonta perustuu Komission asetukseen (EY) N:o 1505/2006 Neuvoston asetuksen (EY) N:o 21/2004 täytäntöönpanosta siltä osin kuin on kyse lammas- ja vuohieläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin yhteydessä suoritettavista vähimmäistarkastuksista. Kansallisesti valvonnan järjestämisestä on säädetty eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa (238/2010). Lampaiden ja vuohien merkitsemisestä ja rekisteröinnistä on säädetty MMM:n asetuksilla 469/2005 ja 356/2008 lammas- ja vuohieläinten merkitsemisestä ja rekisteröinnistä annetun asetuksen muuttamisesta.

Täydentävien ehtojen valvonnasta on säädetty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1306/2013, komission delegoidulla asetuksella (EU) N:o 640/2014, komission täytäntöönpanoasetuksella 809/2014, sekä kansallisesti lailla maatalouden tukien toimeenpanosta (192/2013) ja valtioneuvoston asetuksella täydentävien ehtojen lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta (7/2015).

Tässä ohjeessa annetut ohjeet koskevat kaikkia eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain (238/2010) 24 §:n ja MMM:n asetuksen (469/2005) 16 §:n mukaisia valvontaviranomaisia, sekä täydentävien ehtojen valvonnan osalta maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (192/2013) luvun 2 mukaisia valvontaviranomaisia.

2. Valvontavelvoite ja valvottavien tilojen valinta

Vuosittain valvotaan vähintään 3 % kaikista lammas- ja vuohieläinten pitäjistä niin, että tarkastuksen piiriin kuuluu vähintään 5 % jäsenvaltion eläinkannasta. Paikan päällä suoritettaviin valvontoihin tilat valitaan keskitetysti pääsääntöisesti riskianalyysiin perustuen Eviran otannoissa. ELY- keskuksella sekä Ahvenanmaan valtionvirastolla on lisäksi mahdollisuus ottaa lammas- ja vuohitiloja valvontaan myös omien havaintojensa perusteella, sekä muilta valvontaviranomaisilta mahdollisesti saamiensa tietojen perusteella.

Valvonnan laajentaminen

Kun jonkin muun valvonnan yhteydessä havaitaan eläinten merkinnän ja rekisteröinnin lainsäädännön noudattamatta jättämisistä, tulee valvonta laajentaa eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnaksi silloin, kun havaittu puute on status 3:sen (vakava puute) tasoinen, tai jos status 2:sen (lievä puute) tasoisia puutteita havaitaan vähintään 20 % eläimistä.

Jos puolestaan paikan päällä tehtävissä valvonnoissa havaitaan puutteita lampaiden ja/tai vuohien merkitsemisessä ja rekisteröinnissä sellaisilta osin, että sillä on vaikutusta eläinten pitäjälle maksettaviin EU:n rahoittamiin tai kansallisesti

maksettaviin eläinpalkkioihin / tukiin, on ELY- keskuksen laajennettava valvonta kyseisen tuen / palkkion valvonnaksi.

ELY- keskusten tulee seurata alueellaan valvontojen etenemistä ja sujumista. Lampaiden ja vuohien merkinnän ja rekisteröinnin tiloilla paikan päällä tehtävät perustarkastukset tulee saattaa loppuun kalenterivuoden loppuun mennessä.

3. Valvontapöytäkirjat

Jokaisesta tarkastuksesta on tehtävä valvontapöytäkirja (täydentävien ehtojen osalta havaintopöytäkirja), jossa ilmoitetaan yksityiskohtaisesti tarkastusten tulokset, mahdolliset havaitut puutteet, sekä tarkastuksen syy ja läsnä olleet henkilöt. Eläinten pitäjälle tai hänen edustajalleen on lisäksi annettava tilaisuus allekirjoittaa kertomus ja esittää tarvittaessa sen sisällöstä huomautuksensa. Valvontapöytäkirjasta on jätettävä tai toimitettava aina kopio myös eläintenpitäjälle. Tarkastuskertomus on laadittava kuukauden kuluessa paikalla tehdystä tarkastuksesta.

Sellaisissa tapauksissa, joissa tarkastusta on täydennettävä paikanpäällä tehdyn käynnin jälkeen, on tarkastuksen jatkuminen merkittävä pöytäkirjaan. Päivämäärätieto on tieto siitä milloin kyseinen lisätoimenpide (tilakäynti, rekisteriselvitys tai muu selvitys) on suunniteltu tehtäväksi. Kaikkiin alkuperäisen valvontapöytäkirjan korjauksiin on korjaajan merkittävä nimikirjaimensa sekä korjauspäivämäärä.

3.1. Pöytäkirjan tallentaminen

ELY- keskuksen on tallennettava valvonnan tulokset (valvontapöytäkirjat) ID-valvontasovellukseen. Mahdollisista liitteistä, joille ei ole sähköistä tallennusmahdollisuutta, on toimitettava kopio läänineläinlääkärille viivytyksettä. Erityisen pikaisesti on toimitettava liitekopiot sellaisista pöytäkirjoista, joissa yhdellä tai useammalla eläimellä on statuksena 3, ja joihin tällöin liittyy selvityspyyntö.

Läänineläinlääkärin on tallennettava valvontasovellukseen päätelmänsä valvonnasta ja ELY- keskuksen on ryhdyttävä läänineläinlääkärin mahdollisesti määäämiin jälkitarkastustoimenpiteisiin ja saatettava ne loppuun viimeistään seuraavan vuoden maaliskuun 15. päivään mennessä.

Kaikki ID- valvontasovellukseen tehtävät tallennukset on saatettava loppuun seuraavan kalenterivuoden maaliskuun loppuun mennessä.

3.2. Pöytäkirjojen arkistointi

ELY- keskuksen on arkistoitava kaikki alkuperäiset valvontapöytäkirjat liitteineen.

Läänineläinlääkärin on arkistoitava kopiot valvontapöytäkirjasta liitteineen sellaisten valvontojen osalta, joissa kaikki ei ole ollut kunnossa, tai valvontaan on liittynyt muita seurantaa vaativia havaintoja. Muutoin riittää arkistoitavaksi kopio kahdesta ensimmäisestä valvontapöytäkirjan sivusta, sekä läänineläinlääkärin johtopäätös valvonnasta. Pitopaikkakohtaisia sivuja ei siis tarvitse arkistoida.

4. Läänineläinlääkäriin toimenpiteet

Läänineläinlääkäriin on tehtävä jokaisen tarkastuksen perusteella eläin- ja tilakohtaiset päätelmät (johtopäätökset) rekisteröinnin ja merkitsemisen valvonnasta. Valvonnan johtopäätökset kirjataan ID- valvontasovellusta käyttäen tietokantaan.

Läänineläinlääkäriin on toimitettava tilalle johtopäätös valvonnan tuloksesta.

Jos valvonnan tulokseen ei liity rajoittavia määräyksiä, pitopaikalle tai koko katraalle, riittää ilmoitukseksi raportti/tuloste läänineläinlääkäriin johtopäätökset - sivusta.

Jos valvonnan tulokseen liittyy rajoittavien määräysten antaminen pitopaikalle tai koko katraalle, voidaan tämä raportti liittää kirjallisena annettaviin rajoittaviin määräyksiin.

4.1. Tulos

Läänineläinlääkäri merkitsee tähän kohtaan eläinkohtaisen ID- valvontatuloksen:

1 = Kunnossa, ei huomautuksia

- Lammas- ja vuohieläimet, joiden status on 1 tai 2.

3 = Vakavia puutteita

- Lammas- ja vuohieläimet, joiden status on 3.

4.2. Läänineläinlääkäriin johtopäätökset ID- valvonnasta

Läänineläinlääkäri merkitsee tähän kohtaan pitopaikkakohtaisen valvontatuloksen:

1 = Kunnossa, ei huomautuksia

- Kaikkien pitopaikan lammas- ja vuohieläinten tulos on 1.

3 = Enintään 20 prosentilla pitopaikan lammas- ja vuohieläimistä on merkitsemisessä ja/tai rekisteröinnissä vakavia puutteita, eläinten tulos siis 3.

4 = Yli 20 prosentilla pitopaikan lammas- ja vuohieläimistä on vakavia puutteita merkinnässä ja rekisteröinnissä, jolloin rajoittavat määräykset annetaan pitopaikalle/ koko tilalle.

Lisätietoja – kohtaan tulee aina antaa perusteluja kun valvonnan johtopäätös on 3 tai 4.

4.3. Läänineläinlääkäriin jatkotoimenpiteet

Jos ELY- keskuksen eläinvalvoja ei ole saanut eläintenpitäjän allekirjoitusta tarkastuksessa todetun tilanteen vaatimaan selvityspyyntöön eikä siten ole todisteellisesti voinut jättää selvityspyyntöä, on läänineläinlääkäriin tarvittaessa lähetettävä kuulemiskirje eläinten pitäjälle saantitodistuksella varustettuna tai haastetiedoksiantona. Läänineläinlääkäriin on muutoinkin mahdollisuus pyytää tarvittaessa haluamia lisäselvityksiä asioiden selventämiseksi.

4.3.1. Jälkitarkastus

Jos tarkastuksessa on lammasta tai vuohieläinten merkitsemis- tai rekisteröintitilanteessa todettu virheitä tai puutteita, voi läänineläinlääkäri tarvittaessa määrätä (vrt Valvonnan tilakäynti –ohje kohta 4.5. Selvityspyyntö), että ELY-keskuksen on tehtävä vähintään varsinaisessa tarkastuksessa puutteelliseksi todettuja eläimiä koskeva jälkitarkastus. Poikkeuksena voidaan kuitenkin pitää tilanteita, joissa eläin on ollut varmuudella tunnistettavissa yhdelläkin korvamerkillä, tällöin ei jälkitarkastusta tarvitse määrätä. Mikäli valvonnan johtopäätös yhdenkin eläimen kohdalla on status 3 = vakavia puutteita, ID-sovellus ohjaa aina määräämään jälkitarkastuksen. Jälkitarkastus tulee suorittaa pääsääntöisesti viimeistään kuukauden kuluessa varsinaisesta tarkastuskäynnistä.

Jälkitarkastus voidaan tietyissä tapauksissa tehdä myös rekisteristä varmentamalla, jos puute tai virhe on rekisteritiedoissa. Muussa tapauksessa tarkastus suoritetaan paikan päällä.

Jälkitarkastusta varten tulostetaan erillinen **jälkitarkastuspöytäkirja**. Pöytäkirjalle tulostuvat sovelluksesta vain perustarkastuksen 3-tason eläimet. Jälkitarkastuspöytäkirjaa ei pidä tulostaa ennen kuin perustallennus on valmis. Koska sovelluksessa ei ole aluehallintoviraston ja ELY-keskuksen välillä automaattista ilmoitusmenettelyä määrätyistä jälkitarkastuksista, aluehallintoviraston olisi muutoin hyvä varmistaa ELY-keskukseen (sähköpostiviesti, puhelin), mitkä pöytäkirjat olisivat valmiina edelleen käsittelyyn (→ esim. pöytäkirjannumeroluettelo).

5. Täydentävien ehtojen johtopäätökset

Lampaiden ja vuohien merkinnän ja rekisteröinnin täydentävien ehtojen valvonnan johtopäätösten antamisesta vastaa läänineläinlääkäri oman alueensa ELY- keskusten suorittamien valvontojen osalta. Johtopäätösten perustana on ELY- keskuksen tarkastajan täydentävien ehtojen havaintopöytäkirja tilalla tehdystä tarkastuksesta.

5.1. Valvontatiedot

Täydentävien ehtojen noudattamisessa tarkastellaan pöytäkirjalla kunkin eläimen saamia arvioita neljästä tarkastuskohdasta: 'Lammas- ja vuohirekisteri', 'Eläinluettelo', 'Eläimen läsnäolo', ja 'Merkitseminen'. Lisäksi huomioidaan mahdolliset rekisteriin tehtävien tapahtumailmoitusten viiveet.

Läänineläinlääkäri voi tehdä heti ID- valvonnan johtopäätösten teon jälkeen täydentävien ehtojen tarkastelun käsittelyssä olevalle valvonnan kohteelle. Mahdollisen jälkitarkastuksen tuloksia ei tarvitse odottaa, koska ne eivät vaikuta täydentävien ehtojen noudattamisen tulokseen. Sen sijaan jos tilalle on jätetty selvityspyyntö, selvityspyyntöön annettu vastaus otetaan huomioon kokonaisarviota tehtäessä. Tietojen tallentaminen on mahdollista vain, jos valvontakohteen perustarkastuksen johtopäätökset on tallennettu loppuun.

Kun tiedot on tallennettu sovellukseen, ELY- keskuksen koordinaattori yhdistää tämän johtopäätöksen saman tilan muihin täydentävien ehtojen valvontatietoihin lopullisen sanktioprosentin määrittämiseksi. Koordinaattorilla on lisäksi vielä tässä vaiheessa mahdollisuus muuttaa ehdotettua sanktioprosenttia.

5.2. Säästösten noudattaminen –arvio

Sovellus ottaa huomioon kaikki perustarkastuksessa eläimille annetut 1-, 2- ja 3-arvot. ID- valvonnassa annettuja lieviä puutteita ('status 2 → tulos 1') ei siis oteta huomioon 'kunnossa olevina', mutta jos 2-arvoja on jaettu kaikkiaan korkeintaan 20 %, sanktiota ei anneta. Prosenttimäärä lasketaan kaikista jaetuista arvoista, ei eläintä kohti. Toisin sanoen: 10 eläimen pitopaikassa, kun kukin eläin saa neljä numeroa (joista korkein eli huonoin arvo jää yksilön tulokseksi → status), tämä raja ylittyy, kun kaikkiaan tarkastuskohteessa on annettu enemmän kuin 8 kakkosta; $20\% = 100 \cdot 8 / (10 \cdot 4)$. ID- valvontasovellus suorittaa laskennan automaattisesti täydentävät ehdot -välilehdellä.

Kolmosten osalta on syytä ottaa huomioon, että jos yksittäinen eläin ei ole valvontahetkellä pitopaikassa ja sen ilmoittaminen on laiminlyöty, sovellus johtaa tästä laiminlyönnin kolmeen säädöksen osioon (rekisteri, eläinluettelo, ilmoittaminen), mikä puolestaan voi harhauttaa laiminlyönnin suuruutta arvioitaessa.

Ilmoitusviiveiden huomioiminen seuraamusten arvioinnissa

Vuodesta 2013 alkaen tulee täydentävien ehtojen seuraamusta arvioitaessa ottaa huomioon myös tilan ilmoitusviiveet. Ilmoitusviiveitä tarkastellaan kalenterivuoden alusta havaintopöytäkirjan tulostamishetkeen.

Ilmoitusviiveet tapahtumailmoituksittain löytyvät ID- sovelluksesta 'Rekisteröityminen' -välilehden alta omana välilehtenään 'Ilmoitusviiveet'. Vastaavat tiedot

ilmoitusviiveistä löytyvät myös havaintopöytäkirjan, sekä johtopäätöspöytäkirjojen lopusta.

Ilmoitusviiveiden vaikutusta täydentävien ehtojen seuraamusta arvioitaessa tarkastellaan arvioimalla havaitun rikkeen vakavuutta, laajuutta ja kestoja. Vuodesta 2017 alkaen täydentävien ehtojen noudattamisen arvioinnissa ilmoitusviiveiden tilanteen voidaan todeta olevan kunnossa myös niissä tapauksissa joissa viiveitä on havaittavissa mutta viiveiden laajuus, vakavuus ja kesto arvioidaan vähäisiksi ja viiveiden voidaan todeta aiheutuneen inhimillisistä erehdyksistä. Ilmoitukset on lisäksi pitänyt tehdä ennen valvonnasta ilmoittamista eli valvonnasta ilmoittamisen jälkeen mahdollisesti myöhässä tehtyihin ilmoituksiin inhimillistä erehdykstä ei voida soveltaa.

Mikäli tilalla on valvontahetkellä ollut havaittavissa vakavia puutteita eläinten- tai tilanpidossa, inhimillisen erehdyksen huomioon ottaminen ei ole mahdollista. Tilanpitoon liittyvillä vakavilla puutteilla tarkoitetaan tässä sellaisia puutteita, jotka ovat valvontakäynnillä havaittavissa, ja joiden osalta katsotaan tarpeelliseksi laajentaa valvontaa tai ilmoittaa havaituista puutteista toiselle, asianomaiselle viranomaiselle. Tarkastaja on ottanut kantaa tilalla tehtävään tilanteen kokonaisarviointiin rastittamalla pöytäkirjan sivulla 2 kohdassa 'Ilmoittaminen' 'kyllä' tai 'ei' valvontakysymykseen: 'Inhimillisen erehdyksen soveltaminen täydentävien ehtojen seuraamusarvioinnissa on muiden edellytysten täytyessä mahdollista; valvontahetkellä tilalla ei ollut havaittavissa eläintenpidossa tai tilanpidossa vakavia puutteita'. (Edellä mainittuja vakavia puutteita ei havaittu = rastitus 'kyllä', edellä mainittuja vakavia puutteita havaittiin = rastitus 'ei') Vastaava tieto on tallennettu ID-sovellukseen; 'rekisteröityminen' -välilehti → 'kaikkien ilmoitusten keskiarvot'. Kentän tallennus on pakollinen eli tarkastajan tulee ottaa siihen kantaa aina kun tilalla on havaittavissa ilmoitusviiveitä.

Tarkastaja on kirjannut tilakäynnillä tiedot viiveiden taustalla olleista mahdollisista inhimillisistä syistä pöytäkirjalle (kohta "Lisätietoja ilmoittamisesta") mikäli eläintenpitäjä tällaisia seikkoja on esille tuonut. Tässä tarkoitettuja inhimillisiä syitä voivat olla esimerkiksi kriittiset sesonkivuonot kasvinviljely- ja kotieläintalouden työt (muun muassa kylvöaika, sadonkorjuuajat, karitointiaika), eläinten hoidosta tai rekisteri-ilmoitusten teosta vastaavan henkilön lyhytaikainen työkyvyttömyys tai perheenjäsenen sairastuminen, yllättävät tekniset häiriöt ja viat tai tilalla tapahtunut onnettomuus; esim. tulipalo, vesivahinko tai muu vastaava. Jos ilmoitusviiveiden inhimillisiä syitä ei ole pöytäkirjalle kirjattu, inhimillistä erehdykstä ei voida seuraamusarvioinnissa soveltaa vaikka ilmoitusviiveet muuten arvioitaisiinkin hyvin vähäisiksi. Mikäli ilmoitusviiveitä on kuitenkin vain yksi (1) kappale, se voidaan aina tulkita inhimillisen erehdyksen piiriin kuuluvaksi. Mikäli inhimillistä erehdykstä seuraamusarvioinnissa sovelletaan, sovelluksen kohtaan "ilmoitusviiveiden arvio" tallennetaan laajuudeksi, vakavuudeksi ja kestoksi kuhunkin kohtaan '-' ja rastitetaan lisäksi kohta 'sovellettu inhimillistä erehdykstä'. Lopputulos ilmoitusviiveiden arvioinnin osalta on siis tällöin "kunnossa". Merkitsemisen ja rekisteröinnin täydentävien ehtojen valvonnan lisätietoihin on hyvä kirjata eläintenpitäjälle tiedoksi, että havaittujen ilmoitusviiveiden seuraamusarvioinnissa on sovellettu inhimillistä erehdykstä.

Ilmoitusviiveissä inhimillistä erehdykstä voidaan soveltaa tilalla aina, kun sen kriteerit täyttyvät, myös peräkkäisinä vuosina.

Taulukko 1. Ilmoitusviiveiden arviointi; laajuus, vakavuus ja kesto.
(ilmoitus = yhden eläimen yksi tapahtuma)

Laajuus (rajoittuvatko laiminlyönnin vaikutukset kyseiseen maatilaan vai vaikuttavatko ne laajemmalle alueelle)	vakavuus (laiminlyönnin merkittävyys suhteessa noudatettavan ehdon tavoitteisiin)	Kesto (aika, jonka laiminlyönnin aiheuttamat vaikutukset kestävät ja mahdollisuudet saada vaikutus loppumaan kohtuullisin keinoin)	Seuraamus
vähäinen laiminlyönti joka johtunut inhimillisistä erehdyksistä *), valvontahetkellä tilalla ei ole ollut havaittavissa vakavia puutteita eläinten pidossa tai tilanpidossa, laiminlyönti ei aiheuta välitöntä vaaraa kansanterveydelle tai eläinten terveydelle	vain yksi (1) myöhästynyt ilmoitus	ei viivepäivien enimmäismäärää	Inhimillinen erehdys (= kunnossa)
	myöhästyneitä ilmoituksia 2-7 kpl ja enintään 7 % kaikista tehdyistä ilmoituksista	kaikki yksittäiset ilmoitusviiveet enintään 7 päivää, ilmoitukset tullut tehdä ennen valvonnasta ilmoittamista	
vähäinen laiminlyönti joka ei aiheuta välitöntä vaaraa kansanterveydelle tai eläinten terveydelle, viiveitä esim. vain yhdessä tapahtumassa tai myöhästyneiden ilmoitusten määrä vähäinen tilan eläinmäärään nähden	myöhästyneitä ilmoituksia enintään 10 % kaikista tehdyistä ilmoituksista	viiveet pääsääntöisesti lyhyitä	varhainen varoitus (0)
tavanomaista vähäisempi laiminlyönti; viiveitä esim. muutamissa erillisissä tapahtumissa (tapahtumalaji ja tapahtumapäivä ratkaisevat), ei merkittävää vaikutusta eläinten jäljitettävyyteen	myöhästyneitä ilmoituksia yli 10 % mutta alle 20 % kaikista tehdyistä ilmoituksista	viiveet pääsääntöisesti melko lyhyitä	1 %
tavanomainen laiminlyönti; viiveitä voi olla useissa eri tapahtumissa (tapahtumalaji ja tapahtumapäivä ratkaisevat), jonkin verran vaikutusta eläinten jäljitettävyyteen	myöhästyneitä ilmoituksia vähintään 20 % mutta alle 40 % kaikista tehdyistä ilmoituksista	viiveiden pituuksissa voi olla jonkin verran ilmoituskohtaista vaihtelua	3 %

vakava laiminlyönti jolla laajaa vaikutusta; viiveitä merkittävässä määrässä ilmoituksista ja/ tai viiveet koskevat useita eri tapahtumia (tapahtumalaji ja tapahtumapäivä ratkaisevat)	myöhästyneitä ilmoituksia vähintään 40 % kaikista tehdyistä ilmoituksista	ilmoitusviiveissä voi olla huomattavan pitkiä viiveitä	5 %
---	---	--	-----

*) Esimerkiksi kriittiset sesonkiluontoiset kasvinviljely- ja kotieläintalouden työt (muun muassa kylvöaika, sadonkorjuuajat, karitointiaika), eläinten hoidosta tai rekisteri-ilmoitusten teosta vastaavan henkilön lyhytaikainen työkyvyttömyys tai perheenjäsenen sairastuminen, yllättävät tekniset häiriöt ja viat tai tilalla tapahtunut onnettomuus; esim. tulipalo, vesivahinko tai muu vastaava. Mikäli havaittu vain yksi (1) myöhästynyt ilmoitus, se voidaan aina tulkita inhimilliseksi erehdykseksi.

- seuraamusehdotuksen ollessa 3 % tai 5 %: jos viiveet pääsääntöisesti enintään 7 päivän pituisia eikä tilalla havaittu muita puutteita → seuraamusehdotusta voidaan alentaa, esim. 3 % → 1 % (kts. kohta 5.3.)
- seuraamusehdotuksen ollessa varhainen varoitus, 1 % tai 3 %: jos viiveet huomattavan pitkiä (esim. yli 30 päivän pituisia) → seuraamusehdotusta voidaan korottaa (kts. kohta 5.3.)

Taulukko 2. Ilmoitusviiveiden arvioinnin tallennus ID-sovellukseen

Arvio	Tallennus	
	'ilmoitusviiveiden arvio' -rastitus	'ilmoitusviiveiden laajuus/ vakavuus/ kesto' -kentät
Kunnossa; ilmoitusviiveitä ei havaittu	'kunnossa'	
Kunnossa; viiveitä on havaittu mutta tapauksessa voidaan soveltaa inhimillistä erehdystä	'kunnossa' ja 'sovellettu inhimillistä erehdystä'	alavetovalikoista: laajuus -/ vakavuus -/ kesto -
Varhainen varoitus	'laiminlyönti'	alavetovalikoista: laajuus '0'/ vakavuus '0'/ kesto '0'
Seuraamus 1 %, 3 % tai 5 %	'laiminlyönti'	alavetovalikoista: taulukon 1 sarakkeen 'seuraamus' mukaiset numeeriset arvot

Ilmoitusviiveiden mahdollista seuraamusta arvioitaessa tulee huomioida tilan muiden valvontakohteiden mahdolliset seuraamusehdotukset täydentävien ehtojen taulukkoon. Ilmoitusviiveet eivät siis ole osana ID- valvontasovelluksen automaattista seuraamuslaskentaa. Ilmoitusviiveistä aiheutuva seuraamusehdotus, eli ilmoitusviiveiden arvioinnin vakavuus/ laajuus/ kesto –kenttien suurin numeerinen arvo, merkitään myös samana arvona valvonnan kokonaisarvion 'vakavuus'- kenttään. (Esim. täydentävien ehtojen laskenta ehdottaa ID- sovelluksen kenttiin 'laajuus' 1, 'vakavuus' 1, 'kesto' 1, mutta tilan kalenterivuoden alusta lukien tehtyjen rekisteri-ilmoitusten viiveiden arviointi johtaa 3 % seuraamukseen, joka tallennetaan lisäksi valvonnan kokonaisarvion 'vakavuus –kenttään'). Mikäli kuitenkin automaattisen laskennan ehdottama, muiden valvonnan osa-alueiden 'vakavuus' –arviointi on

suurempi kuin ilmoitusviiveiden kokonaisarvio, ei viiveiden erillisarviota tällöin siirretä kokonaisarvion 'vakavuus' –kenttään, mutta ilmoitusviiveet otetaan kuitenkin huomioon kokonaisarvion määrittelyssä.

Täydentävien ehtojen kokonaisarvioksi ehdotetaan suurinta kaikista automaattisen laskennan ehdottamista arvoista (ID- sovelluksessa kentät 'laajuus', 'vakavuus' ja 'kesto') ja ilmoitusviiveiden mahdollisesti aiheuttamasta seuraamuksesta. Lisätietoihin on lisäksi aina kirjattava mikäli täydentävien ehtojen seuraamusehdotus (kokonaisarvio) on aiheutunut tilan ilmoitusviiveistä.

5.3. Täydentävien ehtojen laiminlyönti

Valitsemalla sovelluksesta täydentävät ehdot -välilehdeltä kohdan 'Laiminlyönti' avautuu mahdollisuus arvioida laiminlyönnin merkittävyyttä, eli laajuutta, vakavuutta, jatkuvuutta, tahallisuutta ja toistuvuutta. Sovellus ehdottaa kuhunkin kohtaan arvoja sanktioprosenteiksi ja niiden perusteella myös kokonaisarviota. Läänineläinlääkärillä on oikeus muuttaa tätä ehdotusta yhden seuraamusluokan verran suuntaan tai toiseen perussanktioprosentista, joka on 3 (1 ← 3 → 5). Sovellus ehdottaa kokonaisarvioksi joko 0 %, 1 %, 3 % tai 5 %.

Laiminlyöntitapauksissa läänineläinlääkäri siirtää johtopäätöspöytäkirjalle sovelluksesta arvot laajuudelle, vakavuudelle ja jatkuvuudelle. Arvot merkitään pöytäkirjan toiselle sivulle niille varattuihin kohtiin. Tahallisuuden osalta merkitään Kyllä / Ei. Myös toistuvuuden suhteen kirjataan pöytäkirjalle Kyllä / Ei, ja lisäksi toistuvuusarvo- kenttään merkitään arvo joka kertaantuu kolmella (kpl. 5.3.4. Toistuvuus). Korkein laajuudelle, vakavuudelle ja jatkuvuudelle annettu prosentti on se prosentti, jota läänineläinlääkäriin tulee ehdottaa ID –sovelluksen kokonaissanktioprosentti –kentässä valvonnan kokonaissanktioksi, ellei valvonnassa havaittu tahallisia tai toistuvia laiminlyöntejä. Johtopäätöspöytäkirjassa tämä prosentti merkitään kohtaan kokonaissanktio -%, joka on tehdystä valvonnasta aiheutuva ehdotus seuraamusprosentiksi ehdonalalle "Kansanterveys sekä eläinten ja kasvien terveys".

Koko "Kansanterveys sekä eläinten ja kasvien terveys" -ehdonalan prosenttia ei voida merkitä mihinkään, koska tilalla voidaan tehdä muitakin ehdonalan valvontoja (kasvinsuojeluaineiden valvonta, tuotantoeläimiltä kielletyt aineet, eläinlääkkeiden/kasvinsuojeluaineiden jäämävalvonta, maidon/munantuotantotilojen hygienia, siipikarjatilojen salmonellavalvonta, eläintautien ilmoittamisvelvollisuuden noudattaminen, sisämarkkinakaupan ja tuonnin valvonta, rehuvalvonta), jotka vaikuttavat koko ehdonalan prosenttiin.

Lopullinen seuraamusprosentti selviää vasta, kun tilan kaikki täydentävien ehtojen valvonnat on saatu suoritettua. Laskusäännöistä on kerrottu kuulemiskirjeen liitteessä.

Lisätietokenttään tulee aina antaa lisäksi selitys seuraamusprosentin muodostumisesta, ja etenkin sovelluksen ehdottaman prosentin muuttamisesta.

5.3.1. Kuuleminen

Vuodesta 2009 alkaen on sellaiselle viljelijälle, jolle läänineläinlääkäri ehdottaa sanktioprosenttia, pitänyt antaa mahdollisuus tulla kuulluksi asiassa. Aitasta (kohdasta täydentävät ehdot/viljelijän kuuleminen täydentävien ehtojen valvonnoissa havaituista laiminlyönneistä) löytyy eri tilanteisiin soveltuvia kuulemiskirjeen pohjia. Kuulemisen

yhteydessä viljelijälle toimitetaan myös kuulemiskirjeen liite, jossa on selvitys siitä, miten sanktioprosentti lasketaan silloin kun tilaa koskee useampi kuin yksi täydentävien ehtojen valvonta. Kuulemiskirje ja sen liite toimitetaan tilalle samalla kun viljelijälle toimitetaan johtopäätöspöytäkirja. Kuulemiskirjeeseen annetaan kahden viikon määräaika.

ELY- keskuksen koordinaattori kuulee lisäksi viljelijää niissä tapauksissa kun kyseessä on tahallinen laiminlyönti tai kun koordinaattori aikoo korottaa ehdotettua sanktioprosenttia. Kuulemiselle tulee varata aikaa vähintään kaksi viikkoa, määräaika voi myös tarvittaessa lisätä. Kuulemiskirjeeseen annettu vastine osoitetaan valvojalle. Viljelijän vastineen tekemättä jättäminen ei estä asian käsittelyä. Kuulemiskirjeen liitteessä on lisää tietoa laiminlyöntien kirjaamisesta.

5.3.2. Täydentävien ehtojen seuraamusten tallentaminen sovellukseen

Kun tilalle perustarkastuksen havaintojen perusteella tulee täydentävien ehtojen seuraamus, valitaan täydentävät ehdot välilehdeltä tallennustilanteeksi 'Kesken' (oletuksena) ja painetaan alla olevaa 'Tallenna'- painiketta. Kuulemiskirjeen vastineen saapumisen jälkeen voidaan näin tarvittaessa muuttaa ehdotettuja prosentteja. Tämän jälkeen valitaan tallennustilanteeksi 'Valmis' ja painetaan jälleen 'Tallenna'- painiketta, jolloin tallennetut tiedot muuttuvat tukisovelluksen osalta luettaviksi ja käytettävissä oleviksi. Jos valvonnan osalta ei seuraamuksia tule, tai viljelijän kuulemiskirjeeseen antama vastine ei aiheuta muutoksia, valitaan tällöin myös tallennustilanteeksi 'Valmis' ja tallennetaan.

5.3.3. Varhaisvaroitusjärjestelmän mukainen vähäinen laiminlyönti

Vuodesta 2015 alkaen voidaan eläintenpitäjälle antaa ilmoitus varhaisvaroitusjärjestelmän mukaisesta täydentävien ehtojen vähäisestä laiminlyönnistä (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1306/2013, art. 99). Vähäisestä laiminlyönnistä ei aiheudu eläintenpitäjälle seuraamusta jos laiminlyönti korjataan annetussa määräajassa. Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin täydentävien ehtojen valvonnassa vähäisen laiminlyönnin korjaamiselle annetaan kahden viikon määräaika. Jos myöhemmässä, kolmen kalenterivuoden aikana tehtävässä tarkastuksessa havaitaan, että laiminlyöntiä ei ole korjattu, tulee laiminlyönnistä vähintään 1 % seuraamus alkuperäiseen havaintovuoteen ja toistuvan laiminlyönnin seuraamus sille vuodelle jolloin havainto todettiin (vähintään 3 x 1 %).

Varhainen varoitus voidaan antaa uudelleen samasta laiminlyönnistä, jos varhaisvaroitusta ei ole annettu edellisen kolmen kalenterivuoden aikana. Esimerkki: Tilalle on annettu varhaisvaroitus vähäisestä laiminlyönnistä. Seuraavassa tarkastuksessa on todettu, että vähäinen laiminlyönti on korjattu annetussa määräajassa. Sama vähäinen laiminlyönti havaitaan kuitenkin uudelleen kolmen kalenterivuoden aikana ensimmäisestä havainnosta. Tällöin ei voi antaa varhaisvaroitusta, vaan annetaan 1 %:n seuraamus.

Varhaisvaroitusjärjestelmää ei voida soveltaa laiminlyön-teihin, joista aiheutuu välitön vaara kansanterveydelle tai eläinten terveydelle. Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin osalta ilmoitus vähäisestä laiminlyönnistä voidaan antaa niissä tapauksissa, kun ID-valvontasovelluksen laskenta ehdottaa seuraamukseksi nollaa (0), tai kun läänineläinlääkäri päätyy alentamaan ehdotettua seuraamusta nollan arvoiseksi.

Valvontasovellukseen varhaisvaroituksen mukaisesta vähäisen laiminlyönnin ilmoituksesta jätetään kokonaisarviokenttään merkinnäksi nolla (ns. vanha nolla).

Vuodesta 2016 alkaen ID –valvontasovelluksen täydentävien ehtojen välilehdellä on uutena varhaisvaroituksen toistuvuuteen liittyen 'takautuvuus –kenttä'. Niissä tapauksissa kun varhaiseen varoitukseen liittyvää toistuvuutta ilmenee, tallennetaan rasti kyseiseen kenttään. Vastaava tieto tulee näkyviin myös johtopäätöspöytäkirjan täydentävien ehtojen seuraamus sivulle. Kyseinen tieto ei siirry automaattisesti ELY –keskuksen täydentävien ehtojen koordinaattoriin tietoon, joten tieto varhaisvaroituksen takautuvasta laiminlyönnistä tulee saattaa myös ELY –keskuksen tietoon.

Ilmoituksen eläintenpitäjälle lähettää Aluehallintoviraston läänineläinlääkäri oman alueensa ELY- keskuksen valvontojen osalta. Eläintenpitäjälle lähetettävä vähäisen laiminlyönnin arviointilomake löytyy Eviranetistä, paikasta Kokonaisuudet → Täydentävät ehdot →Yhteiset.

5.3.4. Toistuvuus

Jos kolmen kalenterivuoden aikana tuottaja laiminlyö enemmän kuin yhden kerran eläintensä rekisteröinti- ja merkintäsäädösten noudattamista, valvonnassa annettu sanktioprosentti korottuu. Kerroin on 3 (3% → 9%). Toistuvuuskertoimen käyttöönoton edellytys on, että aiemmasta laiminlyönnistä on annettu eläintenpitäjälle selvitys ja hänelle on annettu tilaisuus korjata tilanne. Jos toistuvien laiminlyöntien kohdalla saavutetaan 15 % seuraamus, on tuottajalle ilmoitettava, että jos sama säännösten noudattamatta jättäminen vielä havaitaan, katsotaan viljelijän toimineen tahallisesti. Tällöin seuraamusprosentti voi nousta jopa 100 %:iin. Huomautuskirjeen lähettää ELY-keskuksen koordinaattori.

Ensimmäisen toistuvuuden yhteydessä laiminlyönti on arvioitava aina kyseisen valvontavuoden säädösten ja valvontaohjeiden mukaisesti aiemmin todetusta samasta laiminlyönnistä riippumattomana, omana itsenäisenä laiminlyöntinään. Arvio tallennetaan sovelluksen 'toistuvuus' –kenttään.

Tallennettaessa toistuvuutta ID –valvontasovellukseen laitetaan täydentävät ehdot –välilehden 'kokonaisarvio –kenttään' arvoksi (valikosta) viiva. Vastaavasti niissä laiminlyönti tapauksissa kun tilalla ei ole havaittu toistuvuutta tallennetaan 'toistuvuus –kenttään' arvoksi (valikosta) viiva.

Ensimmäinen toistuvuus

Ensimmäisestä toistuvuudesta on kyse silloin, kun samalla tilalla havaitaan sama rike toistamiseen kolmen kalenterivuoden ajanjakson aikana. Toistuvuuden aiheuttaman väärinkäytöksen on siis oltava täysin sama kuin tilalla aiemmissa valvonnoissa ilmennyt väärinkäytös. Toistuvuutta ei siis aiheuta esim. tilanne, jossa samalle tilalle edellisenä vuonna tehdyssä valvonnassa seuraamuksia on aiheuttanut puutteet eläinluettelossa, ja seuraavana vuonna samalla tilalla tehdyssä valvonnassa seuraamuksia on tullut korvamerkkien puutteiden johdosta.

Kun laiminlyönti toistuu ensimmäisen kerran, se arvioidaan omana itsenäisenä laiminlyöntinään tämän ohjeen mukaisesti ja kokonaisarvioksi muodostuu tämä seuraamus kolminkertaisena. ID- valvontasovellukseen merkitään ensimmäisen toistuvuuden ollessa kyseessä täydentävät ehdot - välilehden 'toistuvuus'-kenttään väärinkäytöksen aiheuttama seuraamusprosentti valvontavuoden säädösten ja

valvontaohjeiden mukaisesti arvoituna. Kyseistä prosenttilukua ei siis kerrota itse, vaan prosenttiluku kertaantuu kolmella järjestelmän toimesta.

Jos tilalle on aiempina vuosina tehty useampia eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvontoja on syytä käydä tarkistamassa, onko mahdollinen seuraamus todella toistuva. Edellisen kahden vuoden valvonta-ajot, joilla kyseisellä tilalla on ollut laiminlyöntejä, näkyvät saman välilehden alareunassa. Jos tila on aiempina vuosina saanut seuraamuksia valvonnoista näkyvät nämä seuraamusprosentit edellä mainittujen edellisten valvonta-ajojen vieressä. Tällöin on siis syytä käydä tarkistamassa, onko kyseessä toistuvuus, eli onko samalla tilalla ollut edeltävien kahden vuoden aikana täysin vastaava väärinkäytös, josta tilalle on aiheutunut seuraamus.

Toinen toistuvuus

Toinen toistuvuus on kyseessä silloin, kun samalla tilalla havaitaan kolmannen kerran täysin sama väärinkäytös, josta tilalle aiheutuu seuraamus. Kyseessä on toinen toistuvuus silloinkin, vaikka ensimmäisestä tilalle aiheutuneesta toistuvuudesta on kulunut aikaa jo kaksi vuotta. Ts. toistuvuus-käsite "nollaantuu" vasta, kun samalla tilalla ei kahteen peräkkäiseen vuoteen ole havaittu täysin samaa väärinkäytöstä.

Toisen toistuvuuden ollessa kyseessä käytetään edellisen toistuvuuden arvon kertojana lukua kolme. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esim. edellä mainitussa tapauksessa ensimmäisen toistuvuuden jälkeen seuraamusprosentti 3 kerrotaan jälleen kolmella, jolloin saadaan siis toiseksi toistuvuudeksi $3 \times 3 = 9 \%$.

ID- valvontasovelluksen 'toistuvuus' -kenttään siirretään siis toisen toistuvuuden ollessa kyseessä se luku, jonka tila on saanut ensimmäisestä toistuvuudesta. Lukua ei siis kerrota itse, vaan luku kertaantuu kolmella automaattisesti siirtämisen jälkeen (kertaantuminen tapahtuu sovellusten välillä, ei näy ID- sovelluksessa). Toisen toistuvuuden yhteydessä siirrettävä luku voi siis käytännössä olla joko 3 tai 9. (taulukko 3). Jos tilalle on jo ensimmäisen toistuvuuden yhteydessä annettu 15 % seuraamus ($5 \% \times 3$), tulkitaan tilanne toisen toistuvuuden yhteydessä tahalliseksi. Tällöin sovelluksessa valitaan 'Tahallisuus –kenttään' Kyllä ja valitaan 'Kokonais –arvio' kentästä seuraamukseksi vähintään 15 %. 'Toistuvuus –kenttään' tallennetaan tällöin viiva. Kyseinen siirrettävä luku löytyy edelleen saman välilehden alareunasta, josta löytyvät kahden edellisen vuoden laiminlyönnin saaneet tapaukset, sekä niistä tilalle aiheutunut seuraamusprosentti.

Tietääkseen, onko kyseessä mahdollisesti jo toinen toistuvuus, on jälleen tarvittaessa selvitettävä tarkemmin tilalle aiempien kahden vuoden aikana tehtyjen valvontojen havainnot. Tämä siis siinä tapauksessa, että huomataan tilan jo aiemmin saaneen seuraamuksia edellisen vuoden ID- valvonnoissa.

Kolmas toistuvuus

Kolmas toistuvuus on kyseessä silloin, kun samalla tilalla havaitaan neljännen kerran täysin sama väärinkäytös, josta tilalle aiheutuu seuraamus. Myös kolmannen toistuvuuden yhteydessä kyseinen siirrettävä luku löytyy sovelluksesta saman välilehden alareunasta, kuten todettu edellä ensimmäisen ja toisen toistuvuuden yhteydessä. Edelleenkin kyseistä 'toistuvuuskenttään' siirrettävää lukua ei kerrota itse, vaan siirrettävä luku kertaantuu kolmella automaattisesti siirron jälkeen. Kolmannen toistuvuuden yhteydessä kyseinen siirrettävä luku voi käytännössä olla

vain 9, muussa tapauksessa tulkitaan laiminlyönti tahalliseksi kun 15 % seuraamusraja on saavutettu. Tällöin tallennus menee kuten edellä toisen toistuvuuden yhteydessä ohjeistettu.

Jos väärinkäyttö on ensimmäisenä valvontavuotena katsottu tahalliseksi, on tällöin toistuvuuden ollessa kyseessä seuraamusprosentti automaattisesti 100. Koordinaattorin on kuitenkin mahdollista alentaa tätä prosenttia.

Ensimmäisenä vuonna annettu seuraamus	Ensimmäinen toistuvuus		Toinen toistuvuus		Kolmas toistuvuus	
	tallennetaan	seuraamus	tallennetaan	seuraamus	tallennetaan	seuraamus
0	-	0	-	0	-	0
1	1	1 * 3 = 3	3	3 * 3 = 9	9	9 * 3 = 27 -> 15 (max)
3	3	3 * 3 = 9	9	9 * 3 = 27 -> 15 (max)	Tahallinen	15-100
5	5	5 * 3 = 15	Tahallinen	15-100	Tahallinen	15-100
Tahallinen	Tahallinen	15-100	Tahallinen	15-100	Tahallinen	15-100

Taulukko 3. toistuvuuden arvot

vuonna annettu seuraamus	2015 Ensimmäinen toistuvuus		2015 Toinen toistuvuus	
	tallennetaan	seuraamus	tallennetaan	seuraamus
0	-	0	-	0
1	1	1 * 3 = 3	3	3 * 3 = 9
3	3	3 * 3 = 9	9	9 * 3 = 27 -> 15 (max)
5	5	5 * 3 = 15	Tahallinen	15-100
Tahallinen	Tahallinen	15-100	Tahallinen	15-100

Taulukko 4. toistuvuuden arvot

vuonna annettu seuraamus	2016 2017 ensimmäinen toistuvuus	
	tallennetaan	seuraamus
0	-	0
1	1	1 * 3 = 3
3	3	3 * 3 = 9
5	5	5 * 3 = 15
Tahallinen	Tahallinen	15-100

Taulukko 5. toistuvuuden arvot

5.4 Johtopäätöspöytäkirjan kopion toimittaminen AVI:sta ELY -keskuksen koordinaattorille

Pöytäkirjojan kopio (myös skannattu versio käy) on toimitettava ELY –keskuksen koordinaattorille kuukauden kuluessa sen valmistumisesta. Jos valvonnassa ei ole havaittu laiminlyöntejä, riittää, että tallennukset ID -sovellukseen tehdään kuukauden kuluessa pöytäkirjan valmistumisesta. Näissä tapauksissa pöytäkirjojen kopioita ei siis lähetetä ELY –keskuksiin.

6. Valvonnan estäminen

Komission valvonta-asetuksen 809/2014 artiklan 25 mukaan paikalla tehtävistä tarkastuksista voidaan ilmoittaa ennalta edellyttäen, ettei tarkastuksen tarkoitusta vaaranneta. Sellaisissa tapauksista, joissa ennalta ilmoittaminen tehdään, mutta viljelijä kertoo puhelimesta, että tilalle ei saa tulla tekemään täydentävien ehtojen tarkastusta, on viljelijälle kerrottava, että tarkastuksen estämisen seurauksena tullaan kunnassa tekemään päätös viljelijän tukihakemusten¹ hylkäämisestä (1306/2013 artikla 59.7).

Tämän jälkeen valvottavalle tilalle on yritettävä tehdä tarkastus.

Jos vielä tilalle mentäessä tarkastus estetään, täytetään havaintopöytäkirja, johon kirjataan lisätietokenttään:

- viljelijä on estänyt tarkastuksen ja
- viljelijälle on kerrottu, että tarkastuksen estämisen seurauksena kunnassa tullaan tekemään päätös viljelijän tukihakemusten hylkäämisestä.

Näin toimitaan myös siinä tapauksessa, että tilalle mennään lopulta poliisin avulla tekemään muita valvontoja kuin täydentävien ehtojen valvontoja.

Sovelluksiin merkitään ”ei valvota” ja lisätietokenttään samat asiat kuin havaintopöytäkirjan lisätietoihin.

Viljelijälle ei jätetä tilalla käytäessä kuulemiskirjettä, vaan kuulemisen suorittaa vasta kunta tehdessään päätöstä tukihakemuksen hylkäämisestä.

¹ Tuet, joiden hakemuksia hylkääminen koskee: EU:n kokonaan rahoittamat suorat tuet (perustuki, viherryttämistuki, peltokasvipalkkio, nuoren viljelijän tuki, nautapalkkio, lypsylehmäpalkkio, lammas- ja vuohipalkkio), EU:n osarahoittamat tuet (ympäristökorvaus, luonnonmukaisen tuotannon korvaus, luonnonhaittakorvaus ja eläinten hyvinvointikorvaus) sekä kansalliset pohjoiset hehtaarituet (osittain)